

Penedo: unelmia, pettymyksiä, tuloksia

Suomalaiset siirtolaiset ovat perustaneet useita ihaneyhteisöjä eri puolille maailmaa. Latinalaisen Amerikan kuudesta suomalaisesta utopia-siirtokunnasta menestyksellisin on ollut Brasilian Penedo, joka huhtikuussa 1999 juhli 70-vuotista olemassaoloaan.

Penedon suomalaisyhteisön perustaja oli antrealainen puutarhuri Toivo Uuskallio, joka unessa olisi saanut kehotuksen perustaa etelän auringon alle luonnonmukaista elämää viettävä kasvissyöjien yhteisö. Syksyllä 1927 Uuskallio pienen eturyhmän kanssa lähti Brasiliaan tutkimaan mahdollisuuksia siirtokunnalle. Vuoden 1929 alussa ostettiin suuri maatila Fazenda Penedo, ja ensimmäiset siirtolaisryhmät alkoivat saapua siirtokuntaan. Toiseen maailmansotaan mennessä Rio de Janeiroon saapui lähes 300 suomalaista, joista useimmat suuntasivat Penedoon.

Koko 1930-luku oli vaikeaa aikaa siirtokunnalle. Maan laatu oli kehnoa ja kulkuyhteydet keskuksiin olivat huonot. Kun sodan aikana appelsiinien viljely romahti, siirryttiin tomaatteihin ja kanoihin. Vuonna 1942 Uuskallio joutui myymään suurimman osan maatilasta. Monet utopistit jättivät Penedon. Turisteja alkoi saapua entistä enemmän kauniiseen laaksoon, kun v. 1951 avattiin Sao Paolon ja Rio de Janeiron välinen valtatie. Tällä hetkellä Penedo on tärkeä matkailukohde, jossa on 56 hotellia, 50 ravintolaa ja 54 kauppa, joissa useimmissa on suomalaisia tuotteita myynnissä. Matkailu antaa välittömän toimeentulon noin tuhannelle kaikkiaan 6000:sta Penedon asukkaasta.

Penedon suomalaisten uusin saavutus on ennen joulua avattu tema-alue Pikku-Suomi ja Joulumaa. Sen ovat suunnitelleet toisen ja kolmannen polven penedonsuomalaiset arkkitehdit Alva ja Sergio Fa-

gerlande. Kauppiainden muodostaman osakeyhtiön ideana oli ”joulupukin kesämökin” rakentaminen eteläiselle pallonpuoliskolle. Rovaniemen Joulumaa sekä vanhat puutaloalueet Suomessa ovat innoittaneet arkkitehtejä. Rakennusten värit on tuotu Suomesta, punamultaa myöten. Kauppojen nimet ovat suomenkielisiä. Pikku-Suomessa on Lapinkadun jatkona Joulumaa, ja Karjalankatu päättyy Sibieliukselle omistettuun juhlasaliin. Pikku-Suomi on nyt koko Penedon kaupan ja kulttuurin keskus.

Penedon suomalaisilla on ollut yhdistystoimintaa vuodesta 1943 saakka. Suomalaisen Klubin jäsenistä puolet on brasilialaisia. Suomi Klubin tiloissa järjestetään yhä joka lauantai tanssit. Kansantanssiryhtye ”Penedon Pippurien” esiintymisessä yhdistyvät loistavalla tavalla sekä suomalainen että brasilialainen perinne. Suomalaisilla on myös oma museonsa sekä Resendessä sijaitseva hautausmaansa, jonne sijoitetun suomalaissiirtolaisten muistomerkin rovasti Jaakko Kuusinen vihki 70-vuotisjuhlan yhteydessä huhtikuussa.

Suomi-Klubille lahjoitettu Eva Hildénin perustama suomalainen museo klubitalon vieressä kertoo Penedon suomalaisten vaiheista – samoin kuin heidän kaukaisesta kotimaastaan. Vaikka Penedon suomalaisten lukumäärä on vähentynyt muutamaankymmeneen, suomalaista kulttuuria vaalitaan monin tavoin. Erityisesti kaivataan suomenkielen opetusta jälkipolville ja mm. Pikku-Suomen liikkeiden henkilökunnalle. Penedon suomalaiset ovat osa molempien maiden historiaa ja siltana Suomen ja Brasilian välillä.

Käytyäni viime vuosina kaksi kertaa Penedossa en ole voinut olla ihmettelemättä, miksi pieni Penedon suomalainen yhteisö on yltänyt näin mer-

"Turun kansantanssin ystävä" esiintyivät suomalaisten Penedon 70-vuotisjuhlilla Pikku-Suomessa. – *Olavi Koivukangas.*

A Finnish folkdance group performed in the seventieth anniversary of the Finnish Penedo. – *Olavi Koivukangas.*

kittäviin saavutuksiin ja on säilyttänyt elinvoimansa yli 70 vuotta. Eräällä tavalla minulle on tullut hyvä tunne siitä, että loppujen lopuksi siirtokunnan perustajien unelma "paratiisista" on toteutunut. Utopiat ovat sitkeähenkisiä – varsinkin, kun voidaan yhdis-

tää suomalainen sisukkuus ja uudessa kotimaassa omaksuttu brasilialainen ennakkoluulottomuus sekä elämänilo.

Olavi Koivukangas

Penedo: dreams, disappointments, results

Finnish emigrants have founded a number of utopian communities in different parts of the world. Of the six Finnish utopian communities in Latin America the most successful has been the Brazilian Penedo, which celebrated its seventieth anniversary in April.

The founder of the Finnish community Penedo was the gardener Toivo Uuskallio from Antrea, who was supposed to have received the inspiration in a dream to found a vegetarian community living a natural life under the southern sun. In the autumn of 1927 Uuskallio along with a small preliminary group went to Brasil to investigate the possibilities for the

colony. At the beginning of 1929 they bought a large plantation, Fazenda Penedo, and the first colonists began to arrive in the colony. By the time of the Second World War nearly 300 Finns had arrived in Rio de Janeiro, most of whom went to Penedo.

The whole decade of the 1930s was a difficult time for the colony. The quality of the soil was poor and communications to the centers unreliable. When orange growing fell during the war, they transferred to tomatoes and chickens. In 1942 Uuskallio was forced to sell the greater part of the plantation. Many of the utopians left Penedo. More and more tourists began

The main entrance of the theme park Little Finland and Christmas Land in Penedo. – *Olavi Koivukangas.*

Penedon Pikku-Suomen ja Joulu-
maan pääportti. – *Olavi Koivukan-
gas.*

to arrive in the beautiful valley when the highway was opened between Sao Paulo and Rio de Janeiro in 1951. At the present time Penedo is an important tourist attraction where there are 56 hotels, 50 restaurants and 54 shops in many of which Finnish items are for sale. Tourism gives a direct income to about one thousand of the 6000 inhabitants of Penedo.

The newest achievement of the Finns is the theme park Little-Finland and Christmas Land opened before Christmas. It was designed by a second and a third generation Penedo Finn, Alva and Sergio Fagerlande. The idea of the company formed by the shops was the building of a "summer cottage for Father Christmas" in the southern hemisphere. The Christmas Land in Rovaniemi and old wooden house areas in Finland have inspired the architects. The colors for the buildings were imported from Finland, even earth-red coating. The names of the shops are in Finnish. The street Lapinkatu in Little Finland continues on as Christmas Land, and the street Karjalankatu ends in a festival hall dedicated to Sibelius. Little Finland is now the shopping and cultural center of the whole of Penedo.

The Finns of Penedo have had society activities since the year 1943. Half of the members of the Finnish Club are Brazilians. In the Finnish Club facilities there are still arranged dances every Saturday. The folkdance group "The Penedo Peppers" join both Finnish and Brazilian traditions in their performanc-

es in a brilliant way. The Finns also have their own museum and a cemetery in Resende where a memorial to the Finnish colony was dedicated by Vicar Jaakko Kuusinen during the seventieth anniversary celebration in April.

Next to the clubhouse of the Finnish Club is the Finnish museum founded and donated to the Finnish Club by Eva Hildén, which tells of the Finnish phases of Penedo as well as of their far-away homeland. Although the number of Finnish inhabitants of Penedo has decreased to several dozen, Finnish culture is fostered in many ways. Finnish language teaching for the coming generations is especially sought and among others for the personnel of the shops in Little Finland. The Penedo Finns are a part of the history of both countries and a bridge between Finland and Brasil. Having visited Penedo twice in recent years I cannot help but be amazed that the tiny Finnish community of Penedo has achieved such a record and preserved its vitality more than 70 years. In one way I have the good feeling that after all the dream of the founders of the colony to build a "paradise" has been fulfilled. Utopian communities are tough-minded, especially when they join Finnish determination with the tolerance and joy of living they adopted from their new Brazilian homeland.

Olavi Koivukangas